

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

מעניני הפרשה

"ויברכהו ה'" (כו, יב)

כתב הספורנו: לפי מה שאמרו שאומד זה למעשרות היה, הנה קבע לו ברכה בשבילם. כאמור: "הביאו את המעשר אל בית האוצר והריקותי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג, י). רבינו סיפר שפעם היה לו ספק לענין הסכום של מעשר הכספים. שאל תמיד את אביו, מרן הקהילות יעקב זצ"ל, שיעצו: בכל הספיקות, ראק תחמיר. כי ממעשר לא

מפסידים לעולם, רק מרויחים.

עוד אמר בשם אביו, כי מי שמקפיד על מעשר כספים אין למס הכנסה שליטה עליו.

וסיפר רבינו, שאחד בא אל רב העיר בטענה: הרב דוחק בנו לתת צדקה כסגולה לעשירות. הרי מוטב שיקנו בכסף זה תכשיטים לנשים, ויתקיים בהם המאמר: כבודו נשותיכם כדי שתתעשרו (בבא מציעא

נט ע"א).

ענהו הרב: הצדקה, עומדת לאדם לעד (תהילים קיב, ב) ועשירותו תתמיד. אבל המכבד את אשתו אינו מתעשר אלא לפי שעה. ככתוב: "אל תירא כי יעשיר איש [וסיבת עשרו] כי ירבה כבוד ביתו [זו אשתו (ריש יומא)]. אין להתפעל מכך] כי לא במותו יקח הכל, ולא ירד אחריו כבודו" (תהלים מט, זי-ח). עשרו לא יחזיק מעמד...

(תורת חיים ע"פ מאחורי הפרגוד)

על שי"ח

רשימות אישיות מפנקסו של תלמיד רבינו הגאון רבי יצחק שלמה בן שמואל קרליבך זצ"ל, ממה שזכה לראות, לשאול ולשמע במחיצת רבינו מרן שליט"א (תודתנו נתונה לאחיו הגאון רבי יחיאל שליט"א על מסירת הדברים לע"נ רבי יצחק שלמה)

פרק ב'

פרשת דברים, ט' באב שחל בשבת ונדחה, תשע"ב. מו"ר הרב שליט"א מחצות ביום שישי זה לא לומד, וסיפר שמרן הח"ח זיע"א אמר שאת הדברים שמותר ללמוד בתשעה באב צריך שלוש חודשים ללמד.

וכן בשבת לומדים רק את הדברים של תשעה באב, והגר"י זילברשטין אמר לי שנוהגים כן ללמוד רגיל.

שני דברים ששמעתי מרבי... בשם רבינו שליט"א:

(א) הקב"ה נדמה בים לסוסה וכאשר סוס פרעה ראה את הסוסה נכנס לים וכך אחריו נכנסו כל הסוסים בתאוה אחת נגרוו כולם ומאידך הים ראה וינוס ראה ארונו של יוסף ונבקע הים בזכות פעם אחת שהתגבר על יצרו רואים מה כוח של התגברות את על היצה"ר

(ב) אדם נכנס למרן שליט"א ואמר שכל עסקו בתורה ולא מרגיש שהוא בן חורין השיב לו הרב והנך רק לומד? אמר לו בלילה שעה אחת הנני כותב סת"ם אמר לו מרן שליט"א להרגיש בן חורין צריך רק עסק התורה והלה שאל מנלן הוציא מדרש רבה פרשת נשא פרשה י' פסקא ח' אין לך בן חורין אלא העוסק בתורה

בלבד.

היה שאלה בקופה צדקה שבאה יתומה ורוצה כסף, ויש עני בעל חוב שיש לו נושים ויורדים לחיי שרוצה כסף, והנה על יתומים כתוב שאין צדקה גדולה מזה מאידך בעירובין כתוב ג' שלא רואים פני גיהנום ואחד מהם שיש לו נושים, מי קודם. והרב הכריע, דאפשר שצריך ליתן לזה שיש נושים.

הגר"י זילברשטין שאל באדם שאומר ברכות בקול רם ומפריע לעומדים לידו ע"י שצריכים לענות אמן ומאחרים לתפילת שמו"ע עם הש"צ, והגר"י רוצה לומר שהעוסק במצוה פטור מן המצוה ולא יענה אמן. הגיב רבינו, 'שהעומדים יעברו ממקומם' ועל דברי הגר"י אמר 'אפשר'.

היה שאלה על מסעדה שאכלו מאות אנשים והיה משגיח צמוד והתברר שאכלו שם נבילות האם צריכים לעשות תשובה האם מיקרי אונס או פשיעה, וענה מו"ר שמיקרי אונס אבל צריכים ללמוד ה' כשרות.

שמעתי מאחי הגר"ח יחיאל שליט"א, חמותו מרת רחל ע"ה אשת רבי עזריאל בר שליט"א נפטרה בעש"ק ויגש ע"ג והוא תאריך לועזי ללידתה ושאלו את מרן

הגר"י ל שטיינמן (שליט"א) זצ"ל אם יש בזה ענין של 'את ימך אמלא' והשיב לנו היהודים יש רק תאריך עברי ואין לתאריך לועזי כל משמעות, אמנם כשהאבלים שאלו את מרן הגר"ח שליט"א אמר, הסברא אומרת שיש לזה משמעות וכך מצינו בתורה שנאמר לאברהם כעת חיה והראה לו על הקיר עד שחמה תגיע לכאן רואים שמתייחסים לימות החמה.

לפני כמה שבועות שאל הגר"י דונר מלונדון האם מותר לעבור במכוין ליד דלתות של חבריו שעוזבים את הבית לשבת וע"י כך שיהיה צורות של הנעלים ימנע מהגנבים לגנוב, והשיב הגר"י זילברשטין שיהפוך את הנעלים מימין לשמאל והוי שינוי ולצורך מצוה מותר גם שיש רושם בסימנים, ושאל ומה אם שכחה, והשיב מו"ר הרב שליט"א דמה שאומרים בזמירות שבת אין לשכוח כלומר שסגולת שבת שלא ישכח את תורתו גם אם עשה מדברים שהם קשים לשכחה.

ושבוע לאח"מ [שלא זכיתי להיות בעוה"ר בזמן הקבוע] שאלו את מו"ר א"כ לפי"ז מותר לאכול זיתים בשבת, והשיב מו"ר הרב שליט"א רק כאשר יש מצוה בדבר השבת מגינה לא לשכוח.

עלי הדרה

דהא בתרומה יש איסור להפסידה מדין משמרת תרומותי וא"כ אם נותן אותה למי שאין דינו לאכול רק מחמת שהוא קטן אין מענישין אותו הרי הוא מפסיד התרומה, והראוני דכע"ז תי' בספר אמרי משה סי"ג על קו' המל"מ מקטן ערל מהו לסוכו בשמן של תרומה על שיטת הרשב"א ותי' בכה"ג, וע"ע בשו"ת רעק"א ח"ד סי' מ'.

(שיח השדה ח"ג נדה שם)

וכשמון) דסיכה כשתי' דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא על דעת הרשב"א דבאיסור דרבנן מותר לספות לקטן בידיים (צ"ע למה צריך להקשות לפי שיטת ר"ת הא בלא"ה תרומת חו"ל דרבנן) ותי' ז"ל ולי אפשר דכיון דסיכה כשתי' הסכין אותה הרי הן כמטמאין תרומה בידיים ומשום איסור הסכין הטבילה ולא משום איסור התינוק עכ"ל, ולכא' הוא תמוה דבסוגיין מבואר דליכא שום איסור לטמאות בתרומת חו"ל רק באכילה, וי"ל דכונת הר"ן

נדה ל"ב א' דתניא מעשה בעין בול והטבילה קודם לאמה כו' וכן א"ר יוסף מעשה בפומבדיתא והטבילה קודם לאמה בשלמא דר' יוסי כו' משום תרומת א"י אלא דר' יוסף ל"ל והאמר שמואל אין תרומת חו"ל אסורה אלא במי שטומאה יוצאה מגופו וה"מ באכילה אבל בנגיעה לא אמר מר זוטרא לא נצרכה אלא לסוכה שמן של תרומה דתניא ולא יחללו כו' לרבות את הסך. ע"י בחידושי הר"ן שהק' מכאן לשי' ר"ת (הובא בתוד"ה

מזנייני הפרישה

משתה. אמרתי דרשה על 'היסח הדעת בתפילין' וזה הסתעף לטומאה הותרה או דחווה [ע"י יומא ד' ב']. ומסתמא הודפס בקהילות יעקב, לא היה מי שיפריע בדרשה. הרב מפונוביז' אמר דרשה. היו רק הידידים הקרובים והכיתה מהחדר. את החידור גמתי בגיל 14 ואז נכנסתי לישיבה קטנה. גם בברית לא היתה פעם סעודה כלל ואף למשפחה רק מזונות ועוד.

לגבי הדרשה של בר מצוה אמר רבנו כי רוב הנערים היו אומרים משאגת אריה אודות לילה זמן תפילין וכדו', אבא אמר לי מליצה בשם מגיד אחד שבכל ברית בא אליהו הנביא ובכל בר מצוה בא השאגת אריה, אני אמרתי שטיקל תורה של אבא עם שייכות לשאגת אריה. בחתונה היו מפריעים לחתן אבל לא בבר מצוה. בר המצוה שלי היה בבית המדרש של ישיבת 'בית יוסף' כי עשוהו על תנאי ויכלו לערוך סעודות. (כל משאלותיך)

בר המצוה. פעם לא היתה כלל סעודה בבר מצוה. הבר מצוה שלי הייתה בישיבת "בית יוסף", עם קצת מזונות ושתייה ולא הייתה סעודה, הזמנות נשלחו רק לכמה יחידים, השכן כתב את ההזמנה במכונת כתיבה. קיבלתי רק כמה ספרים, החזון איש נתן לי ספר חזון איש על יבמות והוא אצלי, הרב מפונוביז' נתן מאירי על חולין, הג"ר מתתיהו שטיגל - חובת הלבבות קטן. רבי יעקב הלפרין - משניות. רבי שמעורל גריינמן היה אז חתן במשפחה וחמיו המוהל הרב שקול נתן ג"כ משניות. אביו של הג"ר אברהם פרבשטיין שהיה חייט ותפר לי את הבגדים ובשעתו היה ראש הקהילה נתן לי גמרא ברכות פרק קמא עם ניקוד. הבנים של הג"ר שמואל גריינמן נתנו בשותפות ספר. הג"ר יהושע קרליץ נתן ספר. בבר מצוה השתתף גם הז'בינקע רב. כמדומה שהרב מפונוביז' אמר דברים קצרים והוא איחר לבר מצוה כי שב מהלוויה של הגרי"מ חרל"פ, ובכניסתו אמר טוב ללכת לבית האבל מלכת אל בית

רשמים ולקחים משמחת הבר מצוה של רבנו. בשמחת בר מצוה של נכד מהמשפחה, כאשר הביאו ספרים רבים כמתנה ונערמו על השולחן בכמויות. העזתי לשאול כמה ספרים קיבל רבנו לבר מצוה שלו? מעט ספרים, ועשיתי לי קעסטל [=ארגון] ממה שהביאו לי לבר מצוה, ופעם אחת הרב מפונוביז' זצ"ל היה אצלנו בבית והיה לי תנ"ך שקיבלתי לבר מצוה וביקש ללוות ממני כי אין לו תנ"ך, וכמדומה שאמר שמעונין בכך לחודש ימים, וחלפו כמה חודשים ולא החזיר, והזדמנתי לביתו וראיתי את התנ"ך, שאלתי האם עדיין צריך לו, הוא אמר לי: אני כבר כמה חודשים מנסה להיזכר ממי לוויית את התנ"ך הזה ולא נזכר, והנה ב"ה שראית ואמרת לי והשיבו לי בשמחה. בהזדמנות באחד מימי חודש טבת, בעת טעימת שחרית לפתע אמר לי רבנו: היום יום בר המצוה שלי ומה שלא מזכיר יום ההולדת, ביאר לי מרן הגרא"ל זצ"ל: כיון שרבי חיים קנייבסקי שח רק בדבר של מצוה, והרי יום הולדת אינו שייך למצוות, אלא יום

יפה מראה

תופעה מצויה: רבינו מנצל את שארית כוחותיו עד שנרדם, להספיק ללמוד עוד דף גמרא (מתוך רב המכר 'שבענו מטובך' על התורה)

חלש והוצרך ללכת לנוח כדי להוסיף כוח, והלך לחדרו לנוח, ואחרי שנשכב ביקש שיביאו לו הגמרא שעסק בה, כדי שבדקות עד שנרדם יתקדם עוד בגמרא, ואכן הוא הספיק ללמוד כמעט דף, עד שחש בעייפות והניח הספר בצד.

והורה, שמי שרוצה ללמוד בשכיבה לא יניח הספר על המיטה ממש בשווה לו אלא יגביה מעט הספר שלא יהיה באותו מקום בוא הוא שוכב.

[וסיפר על רבו מרן החזון איש זצ"ל, שהיה תקופות שהיה כ"כ חלש שהיה לומד רוב הזמן בשכיבה על המיטה, וכך גם כתב את חידושיו].

לישון מתוך הלימוד

ישיב במקום ההוא (כ"ח י"א)

איתא במדרש (שוחר טוב פרק קכ"ד): וישכב במקום ההוא. אמר רבי יהושע בן לוי, כאן שכב, הא כל עשרים שנה שהיה בבית לבן לא שכב.

ורבינו אמר כמה פעמים כי בתקופות שלנו, כל אחד צריך לישון ולאכול בצורה מסודרת, כי אם ינסה להתנהג כמו יעקב אבינו שלא עלה על יצועו לישון, יהיה לו קשה גם בזמן שהוא ער, ללמוד ולעבוד את ה', אכן, גם כשהולך לישון יצול הזמן, ויהרהר בתלמוד תורה או יעיין באיזה ספר עד שנרדם. והוה עובדא ברבינו שליט"א, שהיה מאוד

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310